

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการศึกษาประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีของเครื่องหมายการค้าในประเทศไทย เครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน รวมถึงการจดทะเบียนการค้าระหว่างประเทศ การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในประเทศเพื่อเจ้าของเครื่องหมายการค้าได้รับความคุ้มครองในเครื่องหมายการค้าของตน และการสิ้นสุดสิทธิเมื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ผู้เขียนพบว่า เครื่องหมายการค้ามีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อผู้ประกอบการไทย รวมถึงเศรษฐกิจโดยรวม ในการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศเพื่อป้องกันการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายในกลุ่มสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศตามพิธีสารมาดริด ยังไม่เพียงพอที่จะปกป้องคุ้มครองเครื่องหมายการค้าของผู้ประกอบการไทย หรือแม้แต่ผู้ประกอบการในประเทศสมาชิกเอง ให้หลุดพ้นจากการละเมิดเครื่องหมายการค้า หรือแสวงหาผลประโยชน์จากเครื่องหมายการค้าที่ตนได้สรรค์สร้างขึ้นอันเนื่องมาจากเหตุปัจจัยที่ว่า บางประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมิได้เป็นสมาชิกพิธีสารมาดริด รวมถึงกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ในส่วนเครื่องหมายการค้าของแต่ละประเทศมีรายละเอียดในเนื้อหาแตกต่างกัน ทั้งยังไม่มีความร่วมมือกันในการที่จะปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาเครื่องหมายการค้าร่วมกันเพื่อให้เป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างแท้จริง

ในส่วนของผู้ประกอบการรายย่อยของไทยนั้น ยังขาดองค์ความรู้และตระหนักถึงสิทธิการปกป้องและสร้างมูลค่าเครื่องหมายการค้าที่ตนเองได้สรรค์สร้างขึ้นรวมถึงยังไม่เข้าใจถึงคุณค่าในเครื่องหมายการค้าที่มีมากกว่าการเป็นเครื่องหมายที่ใช้ขายบนสินค้าในการจำแนกว่าสินค้านั้นเป็นของผู้ค้ารายใดอีกทั้งการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าภายในประเทศยังมีความยุ่งยากซับซ้อนใช้เวลานาน รวมถึงการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศมีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก ทำให้ผู้ประกอบการรายย่อยนั้นไม่มีความสนใจในการปกป้องรักษาสิทธิในเครื่องหมายการค้าของตน เป็นเหตุให้ผู้ประกอบการไทยสูญเสียเครื่องหมายการค้าและสิทธิในเครื่องหมายที่พึงมีของตนไปอย่างน่าเสียดาย อีกทั้งค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าต่างประเทศเป็นปัจจัยสำคัญมากในภาคธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก ทำให้ผู้ค้ามีการจัดจำหน่ายสินค้าแต่เพียงภายในประเทศ

เท่านั้น จึงเป็นเหตุให้เครื่องหมายการค้าไทยถูกละเมิดบ่อยครั้ง โดยเจ้าของเครื่องหมายการค้าไม่สามารถดำเนินการยับยั้ง หรือปกป้องเครื่องหมายการค้าของตนได้ จนบางรายต้องทิ้งเครื่องหมายการค้าที่ตนสร้างมาให้แก่ผู้ที่นำเครื่องหมายการค้าไปจดทะเบียนการค้าระหว่างประเทศก่อนตนเองซึ่งสินค้าภายใต้เครื่องหมายการค้าบางรายมีศักยภาพมากพอที่จะนำพาสินค้าภายใต้เครื่องหมายการค้าของตนออกสู่การค้าระหว่างประเทศและทำรายได้กลับคืนมาอย่างมหาศาล เช่นกรณีสินค้าที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นภายใต้เครื่องหมายการค้าของไทย

นอกจากการที่ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสมาชิกพิธีสารมาดริด ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการไทยได้รับประโยชน์สูงสุดในความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าภายในประเทศที่เป็นภาคีพิธีสารมาดริดทั้งลดค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนระหว่างประเทศแล้ว แต่ความคุ้มครองภายใต้พิธีสารมาดริดนั้นไม่สามารถขยายความคุ้มครองให้ครอบคลุมได้ทั้งหมดในกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เนื่องจากบางประเทศสมาชิกไม่ได้เข้าเป็นภาคีพิธีสารมาดริด ด้วยการเข้าเป็นภาคีนั้นจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและเข้าหลักเกณฑ์การเป็นสมาชิกพิธีสารมาดริดซึ่งบางประเทศในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอาจไม่มีความต้องการ รวมถึงขาดปัจจัยและความพร้อมในการเข้าสู่การเป็นสมาชิกพิธีสารมาดริด ดังนั้นกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจึงต้องร่วมมือกันให้เป็นเอกภาพ เพื่อหาแนวทางในการจัดตั้งหน่วยงานกลางที่ดูแลสิทธิความคุ้มครองและรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเฉพาะในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเหมือนดังเช่นในประชาคมสหภาพยุโรปที่มีการจัดตั้งหน่วยงานรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่เรียกว่า OHIM ซึ่งเป็นการจดทะเบียนโดยคำขอเดียวแต่ได้รับความคุ้มครองทุกประเทศภายในประชาคมสหภาพยุโรปและระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้ากลาง (Federal Trademark Registration) ของสหรัฐอเมริกา ที่ได้รับความคุ้มครองทั้ง 50 มลรัฐ

ทั้งนี้การระงับสิ้นไปของสิทธิในเครื่องหมายการค้ากรณีมีการนำเข้าซ็อนของสินค้ามาจำหน่ายแข่งกับตัวแทนจำหน่ายภายในประเทศ ภายใต้เครื่องหมายการค้าจริง แม้เจ้าของทรัพย์สินทางปัญญามีสิทธิแต่ผู้เดียว (Exclusive Right) ที่จะใช้งานที่ตนสร้างสรรค์หรือประดิษฐ์คิดค้นนั้น เมื่อเกิดกรณีที่เจ้าของเครื่องหมายการค้าห้ามไม่ให้บุคคลอื่นนำสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าของตนเข้ามาเพื่อจำหน่ายในราชอาณาจักรแม้สินค้านั้นจะกลายเป็นสินค้าที่ตนได้ผลิตและนำออกวางขายในตลาดต่างประเทศเองด้วยมีสาเหตุสำคัญคือสินค้าที่เจ้าของได้วางจำหน่ายอยู่ในประเทศอื่นมีราคาต่ำกว่าสินค้าที่ขายอยู่ในประเทศ เช่นนี้กรณีที่เจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาโดยไม่มีข้อจำกัดใด ๆ จะเป็นการก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้ที่ได้กรรมสิทธิ์ในสินค้ามาอย่างถูกต้อง ทั้งยังเป็นการขัดต่อหลักการแข่งขันทางการค้าเสรี รวมถึง

ทำให้เกิดการผูกขาดราคาสินค้า ทำให้ผู้บริโภคได้รับผลกระทบโดยตรงจากการไม่จำกัดสิทธิดังกล่าว

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้ามาทั้งหมดนี้ ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะว่าภายในประเทศไทยเองควรมีการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

5.2.1 ควรแก้ไขพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 ของไทย ในเรื่องการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าให้ได้รับความคุ้มครองทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศในคราวเดียว เมื่อผู้ประกอบการประสงค์ยื่นขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าของตน โดยมีการกำหนดให้ผู้ยื่นคำขอสามารถยื่นคำขอซ้อนหลังได้ กรณีที่ภายหลังประสงค์ยื่นคำขอจดทะเบียนระหว่างประเทศแต่ต้องไม่เกินกำหนด 6 เดือน ถึง 1 ปี นับแต่วันยื่นคำขอครั้งแรก ไม่ว่าจะเป็กรณีพิชิตสารมาดริด หรือกรณีมีความร่วมมือกันจัดตั้งองค์กรกลางในการรับจดทะเบียนภายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยถือเอาวันที่ยื่นคำขอครั้งแรกคือวันที่ยื่นคำขอไหนภายหลัง

5.2.2 จัดให้มีการให้ความรู้ถึงสิทธิในเครื่องหมายการค้า และความคุ้มครองเครื่องหมายการค้า ให้แก่ผู้ประกอบการไทยทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็รายใหญ่หรือรายย่อย รวมทั้งให้ความรู้ในการจดทะเบียนการค้าว่าผู้ประกอบการจะรักษาสิทธิในเครื่องหมายการค้าทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศภายใต้พิชิตสารมาดริด หรือระบบการจดทะเบียนแบบไดอันหากมีขึ้น ในอนาคต รวมถึงการได้รับประโยชน์ในเครื่องหมายการค้าที่ตนได้สร้างสรรค์ขึ้นว่ามีอยู่อย่างอย่างไรเพื่อให้ผู้ประกอบการไทยได้มีความรู้ความเข้าใจถึงการสูญเสียประโยชน์หรือรายได้จากการละเมิดเครื่องหมายการค้าว่ามีอยู่อย่างไรและจะสามารถปกป้องหรือมีหน่วยงานใดมีหน้าที่กำกับดูแลเมื่อเกิดการละเมิดเครื่องหมายการค้าขึ้น โดยจัดให้มีการสัมมนาเรื่องความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาทั้งจัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือแผ่นพับ โดยอธิบายให้ละเอียดและเข้าใจง่าย

5.2.3 ปรับปรุงระบบจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าภายในประเทศ ให้มีการจัดตั้งหน่วยงานการรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในระดับชุมชนเพื่อเข้าถึงผู้ประกอบการรายย่อย และภาคชุมชนท้องถิ่น ลดความยุ่งยาก ค่าใช้จ่าย และระยะเวลาในการจดทะเบียน โดยให้จัดเป็นในลักษณะดำเนินการ โดยนำขั้นตอนการขอจดทะเบียนต่างๆรวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมารวมไว้ในจุดเดียวกัน โดยไม่ต้องส่งต่องานเพื่อเป็นการประหยัดเวลา และลดขั้นตอนความยุ่งยากลง หรือจุดการให้บริการผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้เสร็จทันที อันเป็นการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนที่มาติดต่องานในลักษณะที่สมบูรณ์และครบถ้วน เพื่อให้ประชาชนเสียเวลาน้อยที่สุดแต่สามารถได้รับบริการทุกอย่างที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วนอีกทั้ง

ในการกรอกรายละเอียดเพื่อยืนยันคำขอผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้น ควรมีการอธิบายถึงรายละเอียดในการกรอกข้อมูลว่าแต่ละส่วนมีความสำคัญอย่างไร รวมถึงระบบการตรวจสอบเครื่องหมายการค้านั้น ควรอธิบายให้ผู้ให้บริการผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าใจว่าข้อมูลที่ทางหน่วยงานต้องการให้กรอกนั้นคืออะไร และมีการยกตัวอย่างให้ชัดเจนเพื่อให้ผู้ให้บริการเข้าใจได้ง่าย ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดการขอข้อมูลทางโทรศัพท์เข้ามาสอบถามกับทางเจ้าหน้าที่ให้น้อยลง เนื่องจากการสอบถามข้อมูลทางโทรศัพท์นั้นใช้เวลาในการรอสายเป็นเวลานาน อันเป็นเหตุให้ผู้ให้บริการรู้สึกถึงความยุ่งยากและไม่สะดวก

5.2.4 จัดให้มีการอบรม สัมมนาให้ความรู้ในการจดทะเบียนระหว่างประเทศ ภายใต้พิธีสารมาดริด แก่ผู้ประกอบการด้วยว่าหากผู้ประกอบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าตามพิธีสารมาดริดแล้วจะได้รับสิทธิเครื่องหมายการค้าอย่างไรบ้าง และสามารถได้รับความคุ้มครองในประเทศอื่นๆ ที่เป็นสมาชิกพิธีสารมาดริด รวมถึงได้รับความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในบางประเทศด้วย รวมถึงค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนนั้นไม่สูงเหมือนก่อนที่ประเทศไทยจะมีการเข้าเป็นสมาชิกพิธีสารมาดริด ทั้งยังไม่ต้องเดินทางไปยื่นขอจดทะเบียนที่ต่างประเทศ เพราะสามารถทำได้ในประเทศไทย

5.2.5 ให้ความรู้ในเรื่องการสิ้นสิทธิเครื่องหมายการค้าในกรณีนำเข้าเครื่องหมายการค้าซ้อนว่ามีอยู่อย่างไร เมื่อเป็นการนำเข้าเครื่องหมายการค้าซ้อนแต่เป็นเครื่องหมายที่แท้จริง หรือการนำเข้าเครื่องหมายการค้าซ้อนกรณีเป็นเครื่องหมายการค้าปลอมหรือลอกเลียนแบบ

5.2.6 ควรปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ให้เพิ่มเติมเรื่องของการสิ้นสิทธิในเครื่องหมายการค้า ว่ามีเงื่อนไข ข้อกำหนด และ/หรือบทลงโทษว่ามีอยู่อย่างไร

5.2.7 กลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในบางประเทศที่มีได้มีเข้าร่วมเป็นภาคีพิธีสารมาดริด ด้วยยังไม่มีความพร้อมในประเทศของตน เพื่อให้มีการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา กลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ควรมีความร่วมมือกันอย่างแข็งขันและเป็นเอกภาพ ในการจัดตั้งหน่วยงานซึ่งเป็นองค์กรกลางรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าและดูแลตรวจสอบการละเมิดเครื่องหมายการค้าของภายในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้วยตนเอง โดยประเทศสมาชิกทั้งหมดควรจัดให้มีการประชุมหารือ และทำการศึกษาวิจัยในข้อกฎหมายของแต่ละประเทศหาแนวทางและร่วมกันจัดตั้งหน่วยงานกลางจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยการนำแนวทาง และวิธีการของพิธีสารมาดริดประกอบกับแนวทางของประชาคมสหภาพยุโรป รวมถึงการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในสหรัฐอเมริกา ทั้งสองระบบ เป็นแม่แบบการจัดทำระบบการจดทะเบียนดังกล่าว เพื่อเป็นการปกป้องเครื่องหมายการค้าของกันและกัน และก้าวเข้าสู่การเป็นภูมิภาคเศรษฐกิจที่ยิ่งใหญ่ต่อไป

5.2.8 แก้ไขปัญหาที่ผู้ประกอบการไทยถูกตัวแทนจำหน่ายในต่างประเทศนำเครื่องหมายการค้าไปจดทะเบียนในประเทศตน โดยการร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกเมื่อมีการจัดตั้งองค์กรกลางที่ดำเนินการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยทำความเข้าใจถึงผลดีผลเสีย และผลกระทบที่เกิดขึ้น จัดให้มีการรวบรวมข้อมูลเครื่องหมายการค้าของกลุ่มประเทศสมาชิกที่มีการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าไว้ในประเทศตน และนำข้อมูลดังกล่าวส่งแก่องค์กรกลาง ตรวจสอบถึงการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าของผู้ประกอบการว่ามีอยู่อย่างไร หากพบว่าบุคคลใดนำเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่นไปจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าไว้ในประเทศตนแล้วอ้างสิทธิในเครื่องหมายการค้าว่าเป็นของตน ให้ผู้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่มีอยู่ก่อนหรือพิสูจน์ได้ว่าได้ใช้มาก่อน ให้มีสิทธิเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศนั้นเสีย